

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
ที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี

**Development of Training Curriculum for Life-Skills Relevant to Adolescents'
Appropriate Sexual Behaviors of Secondary Vocational Education
Students in Suratthani Agriculture and Technology College**

อมรศรี ศรีอินทร์ (Amornsri Sri-in)*
สุรียา เหมตะศิลป์ (Suriya Hemtasilpa)**
นรา บุรณรัช (Nara Buranarut)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม และทักษะชีวิตที่สำคัญที่นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานีควรได้รับ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 คน ได้ผลสรุปทักษะชีวิตที่จำเป็น คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา

*มหาบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน

**อาจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

นำกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยเอกสารหลักสูตร ที่มีองค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เนื่องจากปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่ไม่เหมาะสม 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเพิ่มทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม 3) เนื้อหาสาระ ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรม 9 หน่วย 4) การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และกระบวนการกลุ่ม ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การระดมสมอง การอภิปราย 5) สื่อการฝึกอบรม ได้แก่ เอกสารประกอบการฝึกอบรม ใบงาน วิดีทัศน์ กรณีศึกษา ตัวอย่างข่าว บทความ บัตรคำตอบ ตัวอย่างจากประสบการณ์ของนักเรียน 6) การวัดและประเมินผล โดยใช้แบบทดสอบวัดก่อนและหลังการฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วยคู่มือผู้ให้การฝึกอบรม และคู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการโดยนำแบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะชีวิตและเพศศึกษา จำนวน 3 คน ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน พิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 และมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.86 ถึง 1.00 และได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตร

เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การศึกษานำร่อง และการทดลองใช้หลักสูตร การศึกษานำร่องด้วยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 คน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรในสภาพจริง หลังจากนั้นนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 60 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบ randomized control group pretest – posttest design มีการประเมินทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม แบบวัดทักษะความตระหนักรู้ในตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

ของวัยรุ่นที่เหมาะสม และแบบทดสอบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม พบว่าหลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตทุกทักษะสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังฝึกอบรมของกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังการเรียนรู้ตามปกติจากวิชาต่างๆของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 318.34 (คิดเป็นร้อยละ 82.26)

Abstract

This research and development was aimed at developing training curriculum for life-skills relevant to appropriate sexual behaviors of secondary vocational education students in Suratthani Agriculture and Technology College. The research involved three procedures.

The first step dealt with investigating and analyzing fundamental data related to concepts and theories of life-skills, adolescents' sexual behaviors, learning activities, curriculum development, training methodology and essential life-skills that secondary vocational education students in Suratthani Agriculture and Technology College should be exposed to. The procedures used in this stage included documentary search and review of related literature. In addition, 15 administrators and teachers at Suratthani Agriculture and Technology College were interviewed for students' critical life-skills : critical thinking, self awareness, interpersonal relationship and communication and decision making and problem solving.

The second step involved developing the curriculum from the concepts under review. The training curriculum consisted of (1) background problems and necessity of the curriculum arisen from adolescents' inappropriate sexual behaviors ; (2) objectives of the curriculum to strengthen students' critical thinking, self awareness, interpersonal relationship and communication and decision making and problem solving regarding appropriate sexual behaviors, (3) curriculum contents consisting of 9 units, (4) activities organized to train students based on participative learning and group process; learning activities consisting of role play, simulation, brainstorming, and discussion, (5) training media consisting of

training documents, assignments, video presentation, case studies, news specimens, articles, answer cards, and extracts from students' experiences and (6) evaluation using a pretest and a posttest; training materials - trainers' and trainees' manuals.

The third step involved validating the quality of the curriculum. A panel of experts in related fields was requested to examine the proposed curriculum for suitability and congruency : 3 experts in life-skills and sex education, 2 experts in curriculum development and 2 experts in educational evaluation and measurement. The results revealed a high level of suitability of the curriculum (mean = 4.48 and SD = 0.25) and an IOC of 0.86-1.00. Suggestions from the experts were incorporated into the improvement of the curriculum.

The fourth stage dealt with trying out and evaluating the curriculum. The curriculum was tried out with the sample group at two phases : a pilot study and a try-out. In the pilot study phase, the curriculum was tried out with 15 students for feasible usage in authentic situation. The second phase involved the real use of the curriculum with 60 students at Suratthani Agriculture and Technology College. 30 students served as an experiment group whereas another 30 served as a control group. The study utilized the randomized control group pretest-posttest design. The two groups were evaluated with the tests for appropriate critical thinking skills and skills in self awareness, interpersonal relationship and communication and decision making and problem solving relevant to adolescents' appropriate sexual behaviors. The post-training outcomes of experiment group reveal a higher level of all skills than that of the control group at the .05 level of significance. Moreover, the control group also achieves a higher than the set score of 80 percent in life-skills, with an average score of 318.34 (82.26%).

คำสำคัญ

พฤติกรรมทางเพศ , ทักษะชีวิต (Life-Skills), หลักสูตรฝึกอบรม (Training Curriculum)

คำนำ

ปัจจุบันวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่รุนแรงและนำไปสู่ปัญหาสำคัญอื่นๆ อีกมาก อัน

เนื่องมาจากอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจที่เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติ ทำให้วัยรุ่นนอยากรู้ อยากเห็น มีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ สนใจเรื่องเพศ สนใจเพศตรงข้าม มีความต้องการทางเพศ อยากทดลองเรื่องเพศ ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การมีสถานเริงรมย์เพิ่มขึ้นมาก มีสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศที่แพร่หลาย รวมทั้งอิทธิพลจากเพื่อน การที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนี้ เพราะวัยรุ่นขาดทักษะที่จะจัดการกับสถานการณ์และแรงกดดันจากสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว จากการศึกษาทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลกและกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และจากการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิต พบว่าการพัฒนาทักษะที่ต้องการสามารถกระทำได้โดยการจัดโปรแกรมและหรือใช้การอบรมเรื่องนั้นๆ เพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นหากนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจะทำให้สามารถจัดการกับปัญหาและสามารถเผชิญกับแรงกดดันรอบๆ ตัวที่เกี่ยวกับเรื่องเพศและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตที่มีประสิทธิภาพ จะต้องทำให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด ซึ่งสามารถทำได้โดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะ และการสร้างเจตคติจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน นักเรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการฝึกให้นักเรียน “คิดเป็น ทำเป็น” มีทักษะที่จำเป็น เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและป้องกันตนเองให้หลุดพ้นจากสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม โดยการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา อันเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนการสร้างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการฝึกอบรม จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต สรุปเป็นกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม

2. นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน และผู้บริหาร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นจากขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นโครงร่างหลักสูตร โครงร่างหลักสูตรที่เขียนขึ้นประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

ดำเนินการโดยนำแบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะชีวิตและเพศศึกษา จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร จากนั้นนำมาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตร

เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตร แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การศึกษานำร่อง (pilot study) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 15 คน 2) การทดลองใช้หลักสูตร เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบ randomized control group pretest – posttest design

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. เครื่องมือวัดทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง และแบบทดสอบวัดทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม

การดำเนินการทดลอง ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง จากนั้นนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent samples และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test แบบ independent samples และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 80

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. วิเคราะห์ทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่แท้จริงของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จึงได้ทำการศึกษาทักษะชีวิตที่จำเป็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม โดยการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ข้อสรุปว่าทักษะชีวิตที่จำเป็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยทักษะชีวิต 4 ทักษะคือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ดังที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization . 1994) ได้เสนอแนะว่า การสอนทักษะชีวิตในวัยรุ่นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมแบบแผนการดำรงชีวิต การสอนทักษะชีวิตต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากบุคคลรอบๆ ตัว เพื่อนำไปสู่การมีพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการ

2. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม

การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้นำผลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ รูปแบบ การพัฒนาหลักสูตร และการฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมควรมีองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัด

กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล โดยเขียนสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 คือการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสังัด อุทรานันท์ (2532 : 38) ทาบ (Taba. 1962 : 12) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 77) และสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ ชูชัย สมิตไกร (2542 : 27) สมชาติ กิจยรรยง (2545 : 15) และชาญ สวัสดิ์สาตี (2544 : 32) สำหรับกิจกรรมการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ยึดหลักการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับประเสริฐ ต้นสกุล และคณะ (2538 : 22) ที่กล่าวว่า การฝึกทักษะชีวิตสำหรับวัยรุ่นไทยจะใช้วิธีการสอนแบบมีส่วนร่วม สนับสนุนให้มีการจัดทำชุดฝึกอบรมทักษะชีวิตที่เป็นมาตรฐานขึ้นให้มีบทเรียนและกิจกรรมหลายรูปแบบ และพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมและสื่อในการฝึกอบรมที่หลากหลาย ได้แก่ การระดมสมอง การอภิปราย กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษาจากสถานการณ์ของผู้เรียน กรณีศึกษา สถานการณ์จำลอง ทัศนศึกษา และตัวอย่างข่าวต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะชีวิตตามจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม

3. การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.48 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่า 0.25 แสดงว่าโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.86 ถึง 1.00 แสดงว่า โครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรด้วยการบูรณาการกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสังัด อุทรานันท์ (2532 : 38) ทาบ (Taba. 1962 : 12) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 77) โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นมาประกอบในการพิจารณาเพื่อสร้างโครงร่างหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรไปปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

4. การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร

4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตเป็นรายทักษะ พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตทุกทักษะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เช่นเดียวกัน

4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า

กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80) โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 318.34 (คิดเป็นร้อยละ 82.26)

จากผลการวิจัย แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อการเกิดทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่สูงขึ้นจริง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรที่มีองค์ประกอบสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการฝึกอบรม เน้นกระบวนการกลุ่มและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ และได้ประยุกต์แนวคิดโดยการนำประสบการณ์เดิมบวกกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้จากการฝึกอบรมทำให้ได้คำตอบที่ถูกต้องที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงและถูกต้อง ดังที่เนลสัน โจนส์ (สกล วรเจริญศรี. 2550 : 213 อ้างอิงจาก Nelson-Jones. 1992 : 6) กล่าวว่า การฝึกอบรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนาทักษะชีวิตในด้านต่างๆ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยการกระทำ การสอนอย่างเป็นระบบ และการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจอมขวัญ อารามกษกร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการมี

เพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนหญิงวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ ใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และตรงกับผลการศึกษาของรัตนา เจริญสาธิต (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความรู้ และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาในด้านความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ ดีกว่าก่อนได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาด้านทักษะการตัดสินใจและทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนเพศศึกษาตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของเจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550 : 114-115) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาและทักษะด้านการสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตสามารถส่งเสริมให้เกิดเพื่อการป้องกันหรือลดปัญหาพฤติกรรมที่มีปัญหาได้

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี พบว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี จำเป็นต้องมีทักษะต่อไปนี้ คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา องค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเนื้อหา การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล โครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น ผลการ

ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะชีวิต ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม เป็นหลักสูตรที่ใช้ได้ผลสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี หากจะนำไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่น หรือสถานศึกษาอื่น ควรปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรมให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรมไปตามลำดับขั้นตอน เพื่อช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและดำเนินการฝึกอบรมได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และควรจัดเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสื่อประกอบการฝึกอบรม และจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. วิทยากรในการฝึกอบรมควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม ใจกว้าง และยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้วิทยากรทราบถึงแนวความคิดในเรื่องนั้นๆของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

จอมขวัญ อารัมภกร. (2544). ผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนหญิงวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(อนามัยครอบครัว) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

- เจดนิพิฐ สมมาตย์. (2550). ประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชัย สมितिไกร. (2542). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญ สวัสดิ์สาตี. (2544). คู่มือฝึกอบรมมืออาชีพ : การจัดดำเนินการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- ประเสริฐ ต้นสกุล และคณะ. (2538). “ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชน,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบน วันที่ 7 กันยายน 2538 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร.
- รัตนา เจริญสาธิต. (2546). ผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สกล วรเจริญศรี. (2545). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2545). เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : มัลติอินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี.
- Taba, H. (1962). Curriculum Development: Theory and Practice. New York: Harcourt Brace & World.
- World Health Organization. (1994). Life skills educations in schools. Geneva : WHO.